

САНА ОЛОХ

КУӨХ БЫЙАН КУРЭБЭР

ХАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТӨН ТАХСАР

ССКП ТУРАПЧЫТААҔЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАА
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 101 (6062).

Атырдыах ыйын 24 күнэ,
чэппиэр

Сыаната
3 харчы

Саха АССР уон биирис ыгырыылаах Верховнай Советын XI сессиятыгар райсовет исполкомун председателэ таб. Е. А. БОРИСОВ этиитэ

Бүгүҥҥү сессияттан тыа хаһаайыстыбатын производствотыгар үлэлиир дьон боччумнаах практической дьаһаллары кэтэһэллэр. Правительство баһылыга т. С. Н. Маркин даһылаатыгар биһиги оройуонмут аатыгар иһирбит критическэй бэлэтээһиннэр иһинан турар, манньк проблемаларга тохтууру наадалаабынан аабын.

Бастаантанан, тыа хаһаайыстыбатын оройуоннарыгар иһэр уу болууруна олус сыгыны социальнай проблемга кубулуйда. Ол иһэр ордук өрүс илин эгэринээби итээнэ чуолаан Чурапчы оройуонун иһилиэннээх пуунараан уунан хаачыымы тыаһынанна. Манна уу ходуһалары сиигирдингэ эмиз ыраабынан тийбэт, Абыах хонуктаабыте гидрогеологтартан оройуонмут территориятыгар сир аныһаабы уулары көрдөөһүн сорох түмүктэрин ылыбыт. Оттон көстөрүкэн, хомойуох иһин, алаас эгэрээх иһилиэннээх пуунара, ол иһэр оройуон киинигэр, иһин иһэрээр эппиттир үчүгэй хаачыстыбалаах уонна сөптөөх сеплаастаах уу буоллубута. Билигин курдук иһилиэннээх иһэр уунан эгэрээс күөллэртэн эрэ хаачыымы булс кутталаах буолла. Ону манньк чахчылартан көрөөххө сөп. Республикатаабы сенксидстанция чинчийилэринэн, Мэҥэ-Хаҥалас оройуонугар дьон аһыыр күөлэрин уутун 1 литригэр 2040—2080 ис ыарыһын палочкалар баалара быһаарылыбыта. Ити госстандарт ирдэбиллээхэр 690 төгүл элбэх. Ол түмүгэр илин эгэрээс оройуоннарга дизентерия, гепатит, о. д. а. курдук ис ыарыһаларынан иалдьымааһабыт. Дьон ыалдьан өлүүлэрингэр иһэр уу хаачыстыбатынан быһаччы тутулуктаах сэллик, алыаноккох, быар, о. д. а. курдук ыарыһалар илар ирээтэрэ улахана биһигини дииксиннэрбэт буолуон табыллыбат.

Дэ ити иһин уу проблематын быһаарыи бастаы учаракка турар. Онуоха билигин оһоһула сылдаар Амма уутун Тааттада бырактарыи бырайыагыи сирингэ практической хардылар наадалар. Бу бырайыагы тула араас таһымнаах элбэх кэпсэтинээр буолталаатылар. Олорго, биллэн турар, араас санаалар этилиннилэр. Ол эрэри бүтэһиттээх

түмүгү Айылҕаны харыстааһын республикатаабы Госкомитета уонна Айылҕа харыстабылын обществотын республикатаабы советын экспертнай комисскалара оһоруоһахтар этэ. Билигин түмүктэр баар буолулар. Олор бырайыак Амма экологиятыгар улахан оһууну оһорорун туһунан эппэтэр. Манна киһи Аммадан ууну хаһаадаһын болдьоһун кылгатар туһунан принципкалай этини кытта сөбүлэһин сөп. Ону тэһэ Амма оройуонун территориятытан 1000-тан тахса гектар изиннээх сир ылылыахтаабын итээнэ ону аһынан сөбүлүүнү туруорсууну ойдуубут. Итигэри сөнөтөн турар, республика Верховнай Советыттан уонна Правительствоыттан Амма уутун Тааттада бырактарыи чугастаабын кэм иһинэн быһаарар дьаһаллары илалларыгар көрдөөһөбүт.

Иккиннээх, тыа сирин олохтоохторун атын манньк быһыи-майгы долгутар. Ол курдук, холобур, биһиги оройуонмутугар оһоһулар эт 60-ча бырыһыана госказак быһыитынан оройуон тас өртүгэр баар. Эт сороһо сөххөтэр, эргин тэриэтэлэрин нөһүө обществонай аһылыкка, сабыһаах тэриэтэлэргэ (детсадтар, балыһалар, о. д. а.), быстах кэлэн үлэлиир контингены хааччыыга туһаньлар. Дэ онтон хаалбыта эрэ иһилиэннээх аһыланар. Ыйга биир киһикээ ортотунан 1 кг кэригэ тиксэр. Биллэрник курдук, тыа хаһаайыстыбатын оройуоннарыгар уонунан тыһымнанан ааһылар сүөһүтэ суох сулууспаахтар, интеллигенция представителлэр, о. д. а. оһоролор. Киһилэр, дэ, ити 1 кг эттэринэн мугурданаллар. Оттон промышленнай оройуоннарга биир киһикээ ыйга 3—4 кг эт бэриллэр. Манньк социальнай сирэ суох буолууну хайдах ойдуоххэ сөбүт?

Республика Госплана, хаһаайыстыбаннай органнара кэтэх хаһаайыстыба оһолулар бородууксууны учуоттаан, араас орто көрдөрүүлэри ааһан таһаарылар олоххо баар диһинээх балаһыаньада сөп түбэспэт. Уонна, уопсайынан, кэтэх хаһаайыстыба этигэр, үтүгэр үөһэттэн ханньк даһаны суоттамы, дьаһайы, ыһаһын суох буолуоһаах. Бу тыа киһитин бэйэтин бас

билкитэ буолуоһаах. Биһиги оройуонмут кэтэх хаһаайыстыбаны сайыннарыга баар ыһахтарын барытын туһана сатыада. Итинэн биһиги республика үрдүнэн эргин нөһүө аһыланар аһылык бородуукталарын тэһэ кэһэһинэн куорма-лааһыны үөртэн көрөн чуолкайдаһыны оһорор комиссияны тэригэрэ этии киллэрэбит.

Үсүһүнэн, республикада доруобуйа харыстабылын олохсуйбут структурата, идэтиги уонна киһинээһин тыа киһитин, ордук кырыи учаастактар иһилиэннээхлэрин, наадыһыларыгар эппиттээбэт буолбута көстөр. Онуоха эһин кадрдар тийбэтэр, сөптөөх штаттар көрүллүбэтэр. Холобур, биһиги оройуонмутугар 60-тан тахса врач, 280-ча орто үөрэхтээх специалистер баар эбит буоллаһарына, тыа хаһаайыстыбатын оһоһулар бородууксууатын 30 бырыһыан бээрэр 11 кыра производственной учаастактарга баара-суоһа 1 врач, 2 фельдшер, 3 медсестра тиксэр. Манньк балаһыаньа учаастактарга бүгүн олорор уонна олохсуйарга былаанналар дьону санаардатар. Оһон доруобуйа харыстабылын структурата уларыта тутуу саһа көрдөбүллэригэр сөп түбэһинэрриллэн саһалыи көрүллөөн наада.

Манна даһатан эттэххэ, тыа сирин олохтоохторун хааччыыи атын салааларыгар балаһыаньа эмиз бөрүгүтэ суох. Холобур, олох-дьаһах уонна эргин оһолорунэн хааччыыи көрдөрүүлэр республика орто көрдөрүүлэриттэн ыраабынан хаалан иһэллэр. Манньк балаһыаньаны министрстволар, ведомстволар салаааччыларын түс эппитинээһини үрдэтэр дьаһалларынан балаһа кеннэрүөххэ сөп.

Төрдүһүнэн, бүгүн тыа оройуоннарыгар социальнай-олох-дьаһах объектарыи тутуу аһаан өртүнэн аһыабын, хаачыстыба өртүнэн мөлтөһүн туһунан элбэхтик уонна сөһкө этилинээ. Биһиги маннькка тохтуоһупт этэ. Оройуонмутугар тутуу сүрүн бадрээтининэн сөххөтэргэ «Агропромстрой» холбөһүк ПМК-та буолар. Ол эрэри предприятие кэһиниги үс сыһа оһорбут үлэтин 36 бырыһыана эрэ сөххөтэр ирээтэригэр тиксэр. Оһон, уратытын

оройуон киһигэр ыһта. Биһиги бүгүн маһколонна сөххөтэргэ үлэтин 70 бырыһыанымтан итэһһэ суосун оһорор балаһыаньа тыи туруорсабыт. Биллэн турар, оройуон киһиз эмиз көрүллүөхтээх. Манна тутуу «Якутгражданстрой» өрөмүөнүүр-тутар учаастагыи күүһүнэн уонна ведомственной тэриэтэлэринэн хаһаайыстыбаннай ньыманан бараһааһаа. Ол эрэри «Якутгражданстрой», «Жилкомхоз», «Топлеспроми» холбөһүктэр тутууларыи кэһэһэ улааппат.

Оройуон территориятыгар ыһтылар тутуулары былааннааһын олохтоох Сөххөтэргэ толору бэриллэр кэмэ кэлээ. Министрстволар, ведомстволар ордуктаах усулуобуйаланыларын суох оһорор маһаһыи көрүллүбүт үбү биирдии объектынан тыһыиыи райсовет исполкомун быһаарыиынан оһоруу буолуоһа. Оройуон социальнай-экономическай сайдыытын иһин эппитинээһин, министрстволар, ведомстволар буолбакка, райисполком эрэ сүгэрии уһинар табыллыбат.

Түмүккэ маннькы эһизин баһарыллар. Министрстволар, ведомстволар республика сайдыытыгар элбэһи оһороллор. Киһилэр салаааччылара дьаһала туругун иһин сүһүнүнэн партиянай эппитинээһини сүгэн кэһиллэр. Ол эрэри киһилэр бэйэлэрин үлээригэр төһө сөптөөх дьаһаллары илалларын ким хонтуруоллуурый? Сыһа дьаһалы илар түбэлтэлэригэр ону ким көтүрэйи? Ону партиянай орган көтүрбэт. Ол түмүгэр ааспыт өртүгэр Правительство таһымыгар даһаны республика сайдыытыгар тэһэ суох буолууну үөһэтэр дьаһаллар ыһылыбаһах буолбаһахтар, министрстволар, ведомстволар диктаттара билигин даһаны суох оһоһула илик билигин Саха АССР саһа сөхуоннара бэлэмнээһинэ, манньк этиилээһинт. Саха АССР Верховнай Советын иһинэн Правительство, министрстволар, ведомстволар үлээрии хонтуруоллуур, киһилэр уопсай иһтириэһкэ сөп түбэспэт сыһа дьаһалларын көтүрэр бараһааһаа сөхуоннай боломуочуулаах бастаһаһнай үлэлиир орган баар буолуоһаах.

Атырдыах ыйын 22 күнү-нээһи туругунан оройуон «Чурапчыттан» 22530 тонна от кэһиһиллэн, тэһэ-дильлибиг график 89,4 бырыһыан толорулуна. График «Мындаһаһыи» сөххөт (директор В. П. Чинчикаров) 137,1 бырыһыан, уонна Субуруускай аһы-нан сөххөт (директор А. В. Ефремов) 103,1 бырыһыан толорон иһэллэр. Бу күннээһи туругунан график 35 заено тутуһан кэллэ. Наһизлэ устата 648 тонна оту сөһотуопкалаан Субуруускай аһынан сөххөт отчуттара оройуонга бастыһынар кэһиллэригэр киһир-диллэр. Оттон бу кэмиз «Чурапчы» сөххөт отчуттара баара-суоһа 412 тоннаыи кэһистилэр.

Наһизлэ устата оройуонга 3237 т от бэлэмнэһинэ. Көрдөрүү киһинээһи кэһилээттэн 1612 тоннаан аһыаһа. Тэһи биллэр-дик бытаарда. Миһтэһэ уоскуйуу, наһылыиыи быһыта-майгыта таһаарылыбыта мэлдээх буолбаһа.

Сезоннаабы соруах оройуон үрдүнэн 66,2 бырыһыан толорулуна. Сөххөтэриинэн ылан көрөр эбит буоллаһа, ити көрдөрүү манньк: Карл Маркс—63,7, Субуруускай—76,3, Эрилик Эрнстни—60,4, «Чурапчы»—51,4, «Мындаһаһыи»—101,5 уонна «Мугудай»—50,4 бырыһыан. Ордук улахан быһаарыи «Мугудай» уонна «Чурапчы» сөххөтэргэ таһаарылына.

Бу күннэргэ оройуон ходуһаларыгар барыта 1908 киһи, 116 заено үлэкиллэр. Бастаан иһэр «Мындаһаһыи», Субуруускай аһынан сөххөтэр отчуттара туһааннаһаһынан күнүкэ 110 уонна 92 тонна оту сөһотуопкалааһыи буоллаһарына, хааһыһаах «Мугудай» уонна «Чурапчы» сөххөтэргэ туһааннаһаһынан 33,7 уонна 58,9 тонна эрэ бэлэмнэһинэ.

Графиктарыи Карл Маркс аһынан сөххөтэн И. К. Седалищев, В. Х. Яковлев, В. Е. Адамс, Субуруускайтан Н. А. Протопопов, Г. Н. Аммосов, Н. И. Иустинов, С. Н. Захаров, Е. Ф. Попов, В. П. Седалищев, Н. Н. Данилов, Н. Г. Кривошанин, Д. Д. Сискин, Д. С. Кампеев, Эрилик Эрнстнигэн М. А. Посельский, Н. П. Иппе-

рионов, Д. Д. Иванов, «Чурапчыттан» П. Г. Макаров, И. И. Коркин, «Мындаһаһыи» Н. И. Николаев, С. Т. Николаев, Д. М. Ноев, Е. Е. Герасимов, С. И. Абрамов, Д. М. Сидоров, «Сайдыи» кооператива, Н. Д. Попов, Н. Г. Федоров, Е. П. Бакин, СПТУ, «Мугудайтан» И. И. Дьяковская, И. Д. Захаров заенолара толорон иһэллэр. Аһытар киһилэр тэһиһэрии ситиһилэрэ хааччылыаһаах.

Отделениеларынан ылан көрдөһө, оттоһон хааһыта манньк (бастаыи колонка—төһөнү кэһиститтэрэ, тоннаан, киһикээ—графикы толоруу, бырыһыаннаһын):

Одьюлуун	1873	86
Хатылы	1435	96,9
Болтоко	1618	109,3
Холтоһо	1393	81,8
Хадаар	1238	77,4
Хайахсыт	1540	100,5
Чакыр	1011	66,8
Сылан	1100	67,5
Киһикки	1110	71,4
Арыһаах	801	77,3
Түөйэ	330	55,7
Болугур	3032	148,9
Соловьёв	2326	122,3
Хакыһах	347	156,3
Маралайы	1015	68,5
Чыалпара	735	56,8
Толоон	715	70,2
Төһө	760	80,5
«Нуготар»	150	67,5

Болтоко (управляющей В. М. Монастырев) уонна Хайахсыт (управляющей В. Р. Иванов) отделениелара графиктарыи толорон бастыһынар кэһиллэригэр киһир-диллэр. Ордук мөлтөхтүк Түөйэ (управляющей Н. Н. Максимов) уонна Чыалпара (управляющей П. П. Попов) отделениеларын отчуттара үлээһин иһэллэр. Чакыр, Сылан, Маралайы, Толоон отделениеларыгар да үлэ тэһиһэ бытаан.

Оройуон сөххөтэригар үлэлиир 13 сиклэһтир заенолартан графиктарыи Карл Маркстан А. А. Седалищев, Субуруускайтан Д. Д. Ефремов, «Мындаһаһыи» С. Д. Кампеев, Г. Д. Николаев, «Мугудайтан» А. И. Попов толорон иһэллэр. Оройуонга барыта 17591 тонна күөх мааһа сиклэһкэ угуллан график 92 бырыһыан толорулаһа иһэр.

А. МАКАРОВ, оройуоннаабы оперативнай штаб чилиһэ.

ОРОЙУОН БААҔЫНАЛАРЫГАР

ОАПХ диспетчерскэй бурдугу таһыма 12 авто-сулууспата атырдыах ыйын 23 күнүгэр түмүтүт сөдкатыттан көстөрүкэн, сөххөтэргэ 350 гектар бааһыиеттан бурдук быһыһына. Үүһүү үчүгэй, быһыһылыбыт бааһына хэс биирдии гектарыттан орототунан 21,2 центнер көмүс туорах хо-мудуна. Ол эрэри үүнүү өссө үрдүк буолуоһун Карл Маркс уонна Субуруускай аһытарынан сөххөтэргэ хойутааһын түмүгэр 10-15 бырыһыан киуоттардылар. «Мугудай» уонна «Чурапчы» сөххөтэргэ бурдугу быһыи саһа саһалана. Бу күннээһи туругунан бааһыналарга 14 комбайн, да.

Амма «капитана»

Дмитрий Михайлович нэн сүлддүйтэр суол ал-
Савины Мындабаайы даалганын Мырылаа-
олохтоохторо «биһиги ка- үгүстүк тизгээр. Оройуон-
литаммыг» дигэн таптаан сохостарын очуттара-
аатаабыттара өр буолла. илэн Нуостара, Куолума-
Биир өртүнэн ити сөл. үрэхтэригэр баралларыгар
Дмитрий Михайлович саас Дмитрий Михайловича
Амма мууһа црөөстаныа- сүөх сатамматтар. Кини
быттан ыкса күһүмгэ диг- ону таһынан иаллы. Алек-
ри өрүс үлэһитэ. Кини сөөсөй, Амма оройуон-
манна соло булбат—өрүс нарын үлэһиттэригэр эмиз-
үгүөрүгү бизэргэр оттуур, көмөлөһөн дьон махталын
сир өңгөрү биригээдэлэр ылар.

Снимок: Д. М. Сазанин
Т. Кардашевской фотота.

ФАРАНАН КУОБАҒЫ
КЫДЫЙЫ ТУҒУНАН

Оройуон территориятыгар автомотортранспорт бары көрүгүнү фератынан ситэ илжэ куобах озогун булутатын кэлин олус маассабай буолла. Ол түмүгэр куобах сититэ, булт көгүллэниитэ дуоннаах ордубатын бари билэ-көрө сылдьабыт.

Сорох дьон төрөллүүт
оболоро, маллара фаренан
куобады сибиттэрин кээнэ,
кимнээх эрэ браконьерда-
ры тулпаттарын, болсубет-
тарын, ыстаралтаахтаттар-
ын курдук айдаарааччыла-
р. Дыгикэнэ, бэйэлэрэ
кимнээх браконьердаахыт-
тарын бэркэ билэ сылдьа-
лар эбэтт. Ампаардаах ас-
пыттын бэйэбит көрүүктээ-
хит, харыстаахтээхит, ха-
бааһыстыбаа аһылык бу-
ларын курдук дьаһанаа,
куобады сипиттик кээнэ
бултуохтаахпыттын умнуо
суохтаахпыт. Браконьер-
лааһыны көрө-көрө көр-
бөтөбө, билэ-билэ билбэ-
тэбэ буоларбыт табыллыбат.
Болдо-обун миникэ бултууру
хас биридик киһи, общест-
венносто бүтүннүүтэ ыс-
тааһахтык болсуохтаахтар.
Сельсоветтар исполком-
нара өйдөтүүгү истибэт,
бэриммэт өртүлэрин
дүүһүтэ-дүүһүтэ тэргэ-
рыһаахтар.

Оройуонга баар бикер булт инспектора, абыгах ахсааннаах милиция сот-рудниктара тааба күнүтэ кыйаан сылдар кыахтара суох, браконьердэри сол-созеттар исполкомнарын административнай комис-сиялара микстэттигэр уу-дуганнаахтаахтар. Кини-лэри таһыатынан общес-венность бүтүүнүн били-тигэр таһаарыллыахтаат.

Браконьердартай саале-

В. НОЕВ.
булчуттар уюна ба-
лыксыттар оройуонна-
ды общественнарын бы-
рабыланыннын пред-
седателэ

Н. НЕУСТРОЕВ,
оройун старшей
охотовсда.

Республика атын оройоннарыгар сырыттаха, Чуралчы туһунан сэгээрэн кэлсээнгэ үгүстэр балыкпытын, собобутун, биһирнилэрин киһи сэргин истэччи. Мин обом саары чакылаах диэбэтэхтэрин даһин, оһон дойдулаах дьон көмүс хатырыктаахтэрин хайгыахтарын хайгыыллар. Бэл аакка-суолга кирибит Кэбээйи, Булуу соботун аһсайбыт, хатыһы, туучабы бултаабыт дьон Чуралчы соботун сөбүлүүлэрин туһунан этэччилэр. Ол түбэһиэхчэ буолбатах быһылаах.

Сахада киһини улаханнык хайбаатахтарына, сэхтэхтөрүнэ-махтайдахтарына, «Хайа бэйэлээх дойду уутун туһугун аскайбыт, отун кэртин сизбит барахсанын» дигэн этэллэра биллэр. Ити бэрт диник номохтоох тыллар буолалларын биэр улахан суруйааччыбыт бэлэ-тээбиттээх эбит. Атыннык эттэххэ, итинэн быллыргы сахалар киһи төрөөбүт төрүт буоруттан, ийэ айылҕатыттан диник силистээх-мүтүктээх сибээһин, уратытын сөмүр-сүаналыыр эбитэр. Гуох барыта — скриттэн-уотуттан. Тыһыар тыһындаа, хамныыр харамай бүүс-бүтүннүү. Онон, собобутугар кэллэхпитинэ, алаас сирдээх Чурапчы буорун, киһи утун-хаарын уратыта эмнэ баар диэхтээхпит. Ол да иһин, холобур, кырдыабас ортө өрүс дойдулаах суоһу этик сымсайбыт, бэйтин киһини амтанык эйдэллэнкэ араарар. Игинэн бийиги собобут бэ-йэтин туһугар айылҕабыт туһунан хаһыламмат бэлээ, уопсай батыбыт буолар дигэ-эттэх тустаахпыт.

Кэннинги кэмгэ оройуонига балыгы бултааһыны тула балаҕача кэспэттн барар. Ол сунньэ биир: Бултааһыны бэрээдэгтээһин, собону былааннаахтык үөскэтти уонна дьон-сэргэ аһылыгар туһаныы. Олохтоох хаһыатка дөгөнү балыктааһыны тэрийиңиз үөскээбит быһамтанмайгытан дыксинэллэрин биллэрэн, бэйэлэрин этиллэрин киллэрэн хас да киһи суруйда. Ол иһинэр ойуур хаһаайсылыбатын үлэһитэ С. Федорова, үлэ ветерана С. Чичигинарова, булчуттар уонна балыксыттар обществоларын оройуоннаагы тэрилтэтнн бырабыланыатын председателэ В. Ноев истетыйаларын чорботуохха сөл. Кинилэр айытаада дьүүнээх киһилии сыһыаны олохтоолууну сепке түрүүрсаллар.

Билигйн бэлэглэлийн ту-
хууны нэлээдхэн, билиг
санаагүйгээр, икн суол
сүүн фактор бастаан жө-
рууллуухтаах, бастахынаа
республикада бэлэглэлийн
сүүнүүр сага бэрэбэл
бигэрэгэилинэ. Онно собо-
ну булэглэлийн алуус элбх
суруллуугаахын да илн,
бэрэбэл ааа—бэрэбэл
Ол икн илнэн олох-
тоох Советтер булэглэлийн
тэрийэллэрэ сөл буулоо.
Икн илнэн, бэлэглэлийн түг
былыргыттан баар моруот
үгс булбут дээрх, оло-
вун эйгэтин быгыспат сар-
бото булар. Онон алуус
босор-хавьсар, биллэн ту-
рар, табыллы сууга. Көмүс
хатырыктаах элнн утары
херхсала суух үдэ барых-
таах булан баран, аныгы-
лы тартаран этгэххэ, люби-
тельскэй, спортивнэй ха-
рактердөөх булэглэлийн кө-
нүллэнэтгэххэ. Атын сирдэр-
гэ, атын моруоттэрга ба

лыктаагын сынныаланг бинэ
 саамай биһирэнэр көрүгүк,
 бөсөө айылда эйгэтигэр
 кийкини умсугутуу, айылда
 төптэли иитин тугулан да
 солбуллубат ныматын бы-
 ыштынан улаханнык сыана-
 ланар. Сылбахайга дабаны,
 муус аннынан дабаны күө-
 гүлээһин хайдах курдук
 кизик характердеммытын
 кийи барыга билэр. Хага, ону
 биһиги сорох ситэ ойдообот
 өртүбүт «Того бэйэлээри
 туһанаары», «Эһэ кымырда-
 дастабытыгар дылы» эгин
 диэх курдук тыллаһан күн
 көдүүһэ суох биризмэни
 халтайга атеарыи эрэ бы-
 ыштынан көрөр.

Сорохгор буюйар-хаайр дьаһаллары хото туттарга этэллэр эбит. Биллэн турар, административнай дьаһаллар букатын наадара суохтар дьин этиллибэт. Ойнуктара суох билингистэ сатанча суох туруктаахпыт быһыылаах. В. Номо ити үөлэ ахтыллыбыт ыстатыйатыгар оройуонка балык харыстабылын инспекторын штатын туруорсарга этэр, билингист курдук Хаандыгтан олорон хонтуруоллааһыны утарар. Инспектор баара буоллар, этэргэ дылы, мэлэйдик суох этэ. Браконьердааһыонка «мэлэйдэрин» аахсыбатахха. Ол эрэри балыктааһыны бэрээдэктээһингэ ол штаты көрдөрүү, биллэн турар, ыраабынан итэбэс. Билингист санаабытыгар, балыктанар күөллэргэ дьиннээх хаһаайыны була иликкэ дьору сир да айны харабылы туруоран бас-баттах мунхалааһыны тохоттор уустук.

Онон, кылаабынайа, күөл

лэргэ хааахайны бүлүүн
былаарар наада. Билгийн
онууха тобоосгоох кэм кэл-
лэ. Сорох үлэ коллективта-
ра (оройуон киниттэн) бул-
туурга күөлэри сыйһар-
тардылар. Аны оттуур сирн
дуогабардаһынан сибээс-
тээн белаача киһи төртүт-
рин-уустарын алаастарын
ылыталаан, күрүөлээн-ха-
һаалаан эрэлдэр. Биһиги са-
наабытыгар, кинилэр өнө
баар күөлэрин да бэйэлэ-
рин күрүүлэригэр-истиилэ-
ригэр ылартан акаастаныых-
тарга суох этэ. Сорох нэһи-
лээхтэргэ сайынын кытыһан
оттуур, күһүмүм мунҕаһыр
обонньоттор эмиз бааллар.
Оннуктарга сельсовет ис-
полкомна быһаарытынан
дуогабардаһан күөлү кө-
гүллүүхкэ сөп буолуо. Хас
да күөлү, наадыйар буол-
лахтарына, холбуу сыйһа-
рыахха эмиз кин. Атын да
дьон бэйэлэрин бада өр-
түлэригэр кэпсэтийиэхтэр

Итинник тэрээһингэ хайаатар дэсэны сельсовет исполкомун кытта дуогабар бас буолуохтаах. Онно күөлү ылааччы балыгы үөскэтигэ, соҕуоупкалаан рлохтоох сельпоза туттарыыга үөнна чугас ходоһа тын, үүтүн ыраастык тутууга чопчу эбээһинэстэннэхтээх. Дуогабардаһааччыга кини күөлүн көнгүлэ суох балыктааччылары тутарыгар быраап бэриллиэхтээх. Итинник көрдөбүлээр тутуһуллубатахтарына, дуогабар тутуах буоларга көстөн турар.

Наймалзж аайы үчүгэй балыктаах баттаамалаах эбэлэр бааллар. Олор тустарынан туфунан кэлсэтин барыах тустаах. Онно олохтоох интэрнэстэр дабаны оройуон советуопкалыыр тэрилтэлэрин интэрнэстэрэ дабаны дьүүрэлэлнэхтэрин наада. Маны райсовет исполкома көрөн быһаарыахтаах. Улахан күөллэри балыктааһыныга райсовет исполкомун 1976 с. ыам ыйын 26 к. 115 №-дээх быһаарымыта эргэрдэ уонна хонтуруолламмат дабаны. Ол түмүгэр билгини райпотребсоюзка сыһаарылыбыт күөллэри үксүлэрин совхозтар бэйэлэрэ бүлүүр буолулар. Сорох улахан күөллэри тэрилтэлэр сыһаартаран тураллар. Ол эрэри энуктер балык туттареллара дабаны, туттарбэттара дабаны көмүл күүрдүк быһыыта-майгыта олохсуйда. Маны нөрүүххэ сөн этэ. Балыгы туттарбыт тэрилтэлэр күөлү букатын бас билээллэрэ сөн дүө? Арааһа, саба суох.

Отгон сүл ахсын кырата
50 тонна собону бултуур
быдвоннаах райпотребсоюз
Чурапчы, Ньидьили, Куоза-
лы күөлэрин уонка Нам-
маарыны анарын (!?) бас
билэрэ кэптен сатаһый?
Онуоха эбии Чурапчы күө-
дэ табыллан мунгаламмат
буолан кһэр.

Кыягастык собо сыанатын туһунан. Билингис туруг, дая баар преискуранынан хорон райлотребсоюз бырабылыанньата сыананы бэйэтэ быбар. Ол быһытынан бөдөн собо (16 см ордук уһуннаах) килограммын сөлүпөлөр 60-нуу харчыга туталлар, 80 харчыга атынылыллар. Орто балык (12—16 см) туһааннаабынан 40 уонна 55 харчы, онтон бытархайа 30 уонна 40 харчы. Сыана—уустук экономическай төһүү. Онон мээни оонньуур табыллыбат. Холобур, собогуопкаланар сыаната үрдэһини балык ресурсатын

баадайныгтар тизрэнэ
сөл. Ол эрээрн сыана рын-
нок туругун үчүоттуохтаах.
Атыннын эттэххэ, атыыла-
һааччы көрдөбүлүттэн кө-
рөн ньымса өгөһүлүлүохтаах.
Холобур, кыһын оройуонга
балык син ыал айы кэрнэ-
гэ баар буолар. Онон ити
үөгө ажаллыгыбыт сыаналар
кыһынын баар балаһыан-
һада эппизаттир курдуктар.
Уонна, этидлбиктин курдук,
сыана ыараатаһына муус
анчынан мууһааһаһынынан
балык салпаһынын ордук
лаппа сарбыйыахха сөл.
Оттон сайынын атын хар-
тыына, бамыттан ураты
кэмэ балыктанан туттарыл-
лар сыанатан кыратык
үлээттинарыйахха сөл. Оннук
түбээтээ тыһыннаах эрэ ба-
лыгы туттарыһыны ирдэнил-
лээхтээх. Баар, бултааччы
мууһатыгар, илимизэр кө-
гүлүлүүр докумуонуу кө-
рүөххэ сөл буолуо. Очоту-
гар хара кырымчыын кэм-
гэр изилдизиннээ наадыһы-
тын толуйууга эппизаттин өгө-
һүлүлү, балыктааччы да эрэ-
йэ тиллээ этэ.

Дыяла билигин практи-
ческой дыаһаллар ыһыллы-
ларыгэр сытар. Олохтоох
былаас органа нэһилиннээ
туруорсорунан уонна киһи
наадыһытын учуоттаан
собуну айыллыка аһаан
бултааһын бэрээдэктээһин-
гэ аһаан-минээн болтуруо-
һу көрөрүгэр баарыах
этибит. Билигин тыл уонна
дыяла бир буолуохтаах
кэмнэрэ.

С. ПОПОВ,
булчуттар уонна батын-
сыттар обществоларын
чылгаччы.

ИЙЭЛЭР ИЙЭРЭХ ТЫЛЛАРА

Алте 050 нийтэ А. Н. Дигдорсоз уонна түүрт ободоох Е. В. Павлова Быттыгданан Амма угуор туораан нһэн куустээх дог- гусига тыылыра түүгнэстэн ууга булумахтанан хаал- бытара, Альбина Нико- лаевна тутэ өйүн сүтэрби- тэ, хайдах да буолбутун билбэтээ. Ону наран угуоргу биэрэтэн отчу- Василий Николаевич Ми- ронов доггуу быыстара

нан харбаан кириэн ил-
киэнкэрин өлөр өлүүтэн
быһаата. Хонууга таһа-
ран иккүсөөннөйдүк
тыһы киһлэртээтэ.

Элбэх оёолоох ийэлэр
олехторун быыһаабыт, ал-
дыархайга түбэспиттэргэр
күн-ий буолбут В. Н. Ми-
ронова талыннан хайдах
махтаныхтаралл сатаан са-
лаабаттар.

Д. НИКОЛАЕВА.

Субуруускай эатынан союзхоз дирекцията, Хатылы сельсоветын исполкома, отделение совета Зинаида Афанасьевна, Павел Дмитриевич Федоровтарга кинилэр таптыыр кыыстара, эдэр специалист

ФЕДОРОВА Евдония Павловна
уугун ыбрахан нарышттан олбүтүнэн дириг ку-
турбаннырын тнэрдэллэр.

Талтвыр нэгэним, нйзбит, эзэбит, аймахпыт
СИВЦЕВА АЛЕКСАНДРА НИКОЛАЕВНА
 ууун ыарахан ыарышттан өлбүтүн бары билэр
 дыоммутугар нийтээнэрэбит.

Кэргэнэ, оёолоро, сизинэрэ, аймахтара.

Редакторы солб. С. А. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла
Маркса, 26 кв. ТЕЛЕФОНЫ: редактор—21-332,
отделы—21-265, общий—21-505.

№ ЗАКАЗА 101.

«САНГА ОЛОХ» [«НОВАЯ ЖИЗНЬ»] — орган Чурапчинского района КПСС и районного Совета народных депутатов. Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам. Индекс газеты 34967. Объем — 1 усл. печ. лист. Тираж — 4157 экз.

Чурапчинская районная типография Госкомиздата ЯАССР, с. Чурапча, улица Карла Маркса, 26